БЪЛГАРСКИ ЦЕНТЪР ЗА НЕСТОПАНСКО ПРАВО

Изх. 7/14.02.2024 г.

ДО:

Христиана Грозданова, началник на отдел
„Права на човека," Министерство на външните работи

ОТНОСНО: Проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален координационен механизъм по правата на човека

УВАЖАЕМА Г-ЖА ГРОЗДАНОВА,

Български център за нестопанско право (БЦНП) е фондация, регистрирана съгласно българското законодателство през 2001 г. като юридическо лице с нестопанска цел в обществена полза. Мисията на БЦНП е да оказва подкрепа при изработване и прилагане на закони и политики с цел развитие на гражданското общество, гражданското участие и доброто управление в България. БЦНП следва мисията си, вярвайки, че развитието на правната рамка на нестопанските организации е основен механизъм за създаване на независимо и просперираще гражданско общество.

През 2021 г. Върховният комисар на ООН за правата на човека в рамките на процедурата по общия периодичен преглед (UPR) насърчава България да засили Национален координационен механизъм по правата на човека (за кратко – НКМ по правата на човека) като препоръчва прилагането на съответния наръчник издаден от ООН - National Mechanisms for Reporting and Follow-up - A PRACTICAL GUIDE TO EFFECTIVE STATE ENGAGEMENT WITH INTERNATIONAL HUMAN RIGHTS MECHANISMS (за кратко – Насоките на ООН).

В тази връзка БЦНП подкрепя предложения Проект на Постановление на Министерския съвет за създаване на Национален координационен механизъм по правата на човека (за кратко - Проекта). Същевременно считаме, че в Проекта могат да се въведат подобрения както и допълнителни гаранции за обезпечаване на гражданското участие в съответствие с Насоките на ООН, а именно:

По отношение състава на Националния координационен механизъм по правата на човека и координацията му с други публични органи:

С чл. 6 на Проекта се урежда състава на НКМ по правата на човека като в него се предвижда да се включат представители на изпълнителната власт и на съдебната власт, а за Омбудсмана се урежда изричен статут на наблюдател. Същевременно в Насоките на ООН се посочва, че НКМ следва да е в координацията освен с министерства, специализирани държавни структури (като НСИ), съдебната власт така и с парламента. В тази връзка **предлагаме да се уреди представителство на парламента или на администрацията на парламента в състава на НКМ**

София 1000, ул. „Христо Белчев" № 3, ет. 2, +359 888 519 991
info@bcnl.org / www.bcnl.org

по правата на човека или алтернативно – представител на парламента или на администрацията на парламента да има изричен статут на наблюдател подобно на Омбудсмана. Това ще обезпечи по-добрата координация между изпълнителната и законодателната власт по повод ефективно прилагане на законодателната рамка за защита правата на човека.

В чл. 6, т. 23 на Проекта е посочен като член на НКМ по правата на човека – „ секретарят на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси към Министерския съвет;“ С изменения на Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация обн. в бр. ДВ бр. 104 от 2023 г. е създаден Отдел "Превенция и защита от домашно насилие, сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси и взаимодействие с гражданското общество," с който се замества дотогава действащия секретарят на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси. В тази връзка **предлагаме чл. 6, т. 23 на Проекта да се редактира както следва: Отдел "Превенция и защита от домашно насилие, сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси и взаимодействие с гражданското общество;"**

По отношение правомощията и функциите на Националния координационен механизъм по правата на човека:

Доколкото считаме, че посочените в чл. 5, ал. 1 на Проекта правомощия и функции на НКМ по правата на човека отговарят на Препоръките на ООН, **предлагаме** с цел пълно съответствие с Препоръките на ООН и обезпечаване на ефективността на НКМ по правата на човека **чл. 5, ал. 1 да се допълни със следните функции:**

- **Приема насоки за изготвяне на национални доклади и отговори на въпроси отправени към Република България във връзка с функциите на международните и регионалните механизми за защита правата на човека;**

Приемането на насоки ще подпомогне всички органи, ангажирани с осигуряване на гаранциите за защита на правата на човека при изпълнение на функциите им. Същевременно стандартизацията ще допринесе и за по-качествено събиране и обработване на данни и информация от страна на НКМ по правата на човека.

- **Организира и провежда консултации със всички заинтересовани страни включително представители на гражданското общество.**

Провеждането на консултации с широк кръг заинтересовани страни е изключително важно, тъй като това е основен механизъм за получаване на реална обратна връзка от прилагането на законодателството, основна възможност за ранно идентифициране на проблеми и потребности както и възможност за намаляване на евентуални вреди. Включването на гражданските организации е особено важно, тъй като това е гаранция за отворено управление и включване на гражданите чрез упражняване на правото им на сдружаване в процеса на защита на правата на човека и изработване на мерки и политики, които да дават гаранции за това.

По отношение взаимодействието на Националния координационен механизъм по правата на човека с гражданските организации:

В Препоръките на ООН е посочено като добра практика НКМ по правата на човека да създаде и подържа контактна листа с неправителствени организации.

В тази връзка предлагаме да се създаде ал. 3 на чл. 5, който да гласи:

София 1000, ул. „Христо Белчев“ № 3, ет. 2, +359 888 519 991
info@bcnl.org / www.bcnl.org

(3) Съветът създава и подържа списък с контактни данни на неправителствени организации, на които изпраща актуална информация за дейността си и провеждани консултации както и друга информация свързана с чл. 6, ал. 4. Вписването в списъка е свободно и не подлежи на преценка за целесъобразност.

В Препоръките на ООН е посочено като добра практика (по пример от Португалия) НКМ по правата на човека да заседава поне три пъти годишно като поне едно от тези заседания задължително е открито за присъствие на неправителствени организации. Тази уредба гарантира прозрачната работа на НКМ по правата на човека и дава възможност за ефективно гражданско участие и надзор. Също така е допълнителна гаранция за това, че органите на изпълнителната власт действат в условията на открито управление, с даване на възможност на включване на заинтересованите страни във всеки етап от реализиране на конкретната политика. Това от своя страна ще увеличи доверието, прозрачността и крайния резултат от политиката[1].

Затова предлагаме:

- **Чл. 6, ал. 4 да се измени както следва:**
  - **(4) В зависимост от дневния ред на заседанието, министърът на външните работи може да покани за участие в заседанията представители на неправителствените организации, работещи по въпросите на правата на човека и други. При провеждане на поне едно редовно заседание на Съвета през годината се отправя отворена покана към всички неправителствени организации да заявят желание да вземат участие в заседанието чрез свой представител.**
- **Чл. 7, ал. 1 да се измени както следва:**
  - **(1) Съветът заседава редовно три пъти годишно по предварително утвърден от неговия председател дневен ред.**

С цел обезпечаване прозрачната работа НКМ по правата на човека също така **предлагаме да се въведе изискване решенията на председателя във връзка с провеждане или отмяна на заседания по чл. 7, ал. 3 и 4 задължително да бъдат мотивирани.**

За връзка с нас: zahari@bcnl.org, телефон: 0895017524.

С УВАЖЕНИЕ,

С уважение:
/Надя Шабани, Директор/

[1] Innovative Citizen Participation and New Democratic Institutions, **CATCHING THE DELIBERATIVE WAVE, OECD, 2020.**

София 1000, ул. „Христо Белчев“ № 3, ет. 2, +359 888 519 991
info@bcnl.org / www.bcnl.org